

Seadus ja Kohus.

Õigusteadline ajakiri.

Tegelik toimetaja **M. Pung.**

Kirjade adress: C.-Петербургъ, Мѣщанская ул. № 4, кв. 7.

№ 3.

Märts 1909 a.

№ 3.

Talu- ja mõisamaa ümberwahetamisest.

Praegu maksva seaduse järele on Liivi- ja Gestimaal kõik maa kolme jækku jagatud: 1) talumaa, 2) mõisa kwoote maa Liivimaal, mõisa kuuendiku maa Gestimaal ja 3) mõisamaa. Talu ja kwoote ehk kuuendiku maad mõisa omanik oma käes pruukida ei wõi; ta peab talupoja käes pruukida olema. Mõisa maaga wõib aga mõisa omanik teha mis ta tahab. Nüüd on aga mitmes paigas mõisa omanikud oma mõisa maad talu-, kwoote ehk kuuendiku maa wastu ümber wahetanud. Ümberwahetamisest on ainult siis seaduslik jõud, kui ta seaduse põhjal on toimetatud ja ülemuse poolt kinnitatud saanud.

Soowib mõisa omanik oma mõisa küllest teatud oja maad walla ehk kuuendiku maa wastu ümber wahetada, siis tuleb temal oma foowi talurahwa asjade ametnikule (enne kihelkonna kohtule, nüüd komisjarile) ette kanda; wiimane küsib jelle kohta kohalise walla wolikogu käest nõus wõi mitte nõusolemisest. Du wolikogu oma nõusolemisest protokollil näol andnud ja see seadusliku jõuusse astunud, siis teeb talurahwa asjade ametnik omalt poolt otsuse, et asi on seaduse järgi toimetatud ja saadab nii hästi kaartid, kui ka kõik sellekohase asjatoimetuse kohalise kubermangu talurahwa asjade komisjonile lõpuliikaks kinnitamiseks ja maa raamatusse (Grundbuch, поземельная книга) ülesse wõtmiseks.

Sarnasel teel ümber wahetatud maad ei saa enam wald ilma mõisa omaniku nõusolemiseta tagasi.

Oli ümberwähetamine teisel teel sündinud, siis ei ole temal seaduse ees jõudu ja wallale tuleb ärawõetud maa tagasi anda.

Seft ajast saadik, kui talurahwa asjade komisjarid ametis on olnud, on maade ümberwähetamine alati seaduse järgi toimetatud, s. t. on alati kohalise walla wolikogu käest nõusolemist küsitud. Nagu aga nüüd kohati ilmšiks on tulnud, ei ole endised kihelkonna kohtud sarnast asja iga kord mitte täiesti seaduse järele toimetanud: walla ehk kuwendiku maade ümber wähetamist ehk koguni ilma ümberwähetamata mõisa külge liitnisti toimetati umbkaudu, omal wolil. Kutšuti kohaline wallatalitaja (wallawanem) kohaliku kihelkonna kohtusse ja küšiti nõusolemist ainult tema käest. Ja talitajad oliwad alati sellega nõus. Talitaja nõusolemisel pidi siis nišamasugune jõnd olema, nagu terwel wallal. Nõnda wiisi wõeti maid tükk tüki järgi mõisate külgi, kuna talitaja wõi wallawanem terwe walla heal pidi olema.

Sellekohaseks tähendusrikkaks näituseks wõib Nehatu wallas Saha kogukonnas (Tallinna kreisis) sündinud lugu, nimetada, kus mõnekümne aasta eest, ilma et walla käest nõusolemist oleks küšitud, peaaegu kõik kogukonna maad mõisa külge liideti, kuna suurtest talukohtadest ainult kõige weiksemad saunakrundid järele jäeti. Saha kogukonna elanikud õhkasiwad, murdsiwad pead selle üle, kudas nišugune lugu wõis ometi sündida. Nastad läksiwad aastate järgi ja waratuks tehtud talupojad jäiwad peawarjuta ja waeseks ning wallamaksu wõlad kaswasiwad ülemäära suureks. Ei jäänud muud nõu üle, kui ülemust paluda, asja jarel uurida lasta. Nii sündiski. Mõni aasta tagasi wolitasiwad Saha elanikud ühšisel jõnul eneste eest adwokati, kes asja üle ülenuse poolt jelgušt pidi nõudma.

Nende palwe on nüüd täitnisti leidnud. Gestimaa talurahwa asjade komisjon on jelle asja põhjalikult läbi uurinud ja oma otsuse andnud. See otsus loeti suwel 1907 a. Nehatu walla walitšuse poolt wolikogu awalikul koosolekul wiimasele ette. Asja uurides on talurahwa asjade komisjon muude šeas leidnud, et Saha walla talumaade ärawõtmine ja mõisa külgi liitmine ei ole makswate seaduse-määruste järgi sündinud; mõisal on küll kaartid (plaanid), kuid need maa plaanid (kaartid) ei ole talurahwa asjade komisjonile kinnitamiseks saadetud. Endise Jõelehime kihelkonna kohtu protokollis on küll 1867 a. märkus tehtud, „et Maardu (Saha ja Maardu mõis on ühe ja sellesama omaniku käes) ja Nehatu mõisate maa kaartid saiwad läbiwadedatud ja talitaja andis üles, et wallal mõisa ja talumaa ümberwähetamise wastu kaebtušt ei ole“, kuid see on, komisjoni arwamise järele,

seaduse ees puudulik. Neid ja veel nuid asjaolusid tähelepannes on nimetatud komisjon muude seas otsustanud: Saha ja Maardu mõisate omaniku kulul wanutatud maamõetjat saata kohaliste walla talitaja, abide ja talurahwa asjade komisjari juuresolekul kuwendiku maa wälja mõeta ja walla maadele piirid määrata, nii nagu nad 9 juunil 1846 a. oliwad.

Nagu nüüd kuulda, olla Saha mõisa omaniku poolt nimetatud otsuse üle edasi kaebatud.

Nii on siis Saha kogukonna elanikkude maaprotsefs, mis mitu aastat kestis, esimeses järgus wõiduga lõppenud ja nad wõiwad jälle käed julge meelega adra külge panna, küündma ja külma hakata.

Meie aga omalt poolt soowime Saha meestele õnne ja head käekäiku; kandku nende külw head lõikust.

Seadusewastalists talumaa mõisa maade külgi liitmisst on paljudes kohtades sündinud ning wallad ei peaks seda olukorda mitte selgitamata jätma.

X.

12. oktobri 1905 a. ukaas ajutiste määruste kohta koosolekute pidamise üle.

Et makswad seadused koosolekute kohta puudulikud on, siis arwawime Meie tarwiliseks, kuni üleüldise koosolekuid korraldawa seaduse wäljaandmiseni, järgmised ajutised määrused selle asja kohta maksuma panna.

Sel põhjal käfeme:

I. Alwaliste koosolekute pidamise asjus riikliste, ühiskondliste ehk majandusliste küsimuste pärast järgmisi määrusi tähele panna:

1) Kes koosolekut kokku kutsuda tahab, peab sellest kohalikule politsei-ülemale — linnapealikule, ülempolitsei-meistrile, politsei-meistrile ehk isprawnikule — kirjaliku teatuse andma ja mitte hiljemalt, kui kolm päewa enne koosoleku arwamist, aga kui koosoleku pidamise ajast ja kohast awalikka teadaandmisi teha tahetakse, siis mitte hiljemalt, kui kolm päewa enne tähendatud teadaandmist. Kui koosolekut wäljaspool politsei-ülema alalists elukohta kokku kutsuda tahetakse, siis peab teadustus mitte hiljemalt sisse antud saama, kui seitse päewa enne koosoleku arwamist ehk enne awalists teadaandmist tema kohta.

2. Teadaandmises peab punkti peal päew, tund, koht ja koosolekul arupidamise asi, niisamuti ka koosoleku toimepanija wõdi toime-

panijate nimi, isanimi, perekonna-nimi ja nende elukoht äratähen-
datud olema. Kui koosolekul mõne teadaandmise, seletuse või kõne
ettekandmine on määratud, mida teatav inimene toimetama peab, siis
peab teadaandmises tema nimi, isanimi, perekonna-nimi ja tema elu-
koht ära tähendatud olema.

3. Koosolekud, millede otstarbe ehk arupidamise asi seaduse
wastu käib ehk millede pidamine awalisele rahule ehk julge-olekule
kahjulikud wõiwad olla, keelab politsei-ülem ära. Niisugusest keelust
antakse koosoleku toimepanijatele teada, ühes tähendusega, mil põhju-
sel sarnane keeld antud on, üks päew enne seda, kui koosolekut awada
taheti ehk enne awalist teadaandmist koosoleku kohta; kui aga koos-
olek wäljaspool politsei-ülemal alalist elukohta peetud pidi saama, siis
antakse keeld kaks päewa enne seda teada.

4. Koosolekuid (§§ 1 ja 2) wõib ainult kinnistes ruumides
pidada.

5. Koosolekuteft osa wõtta ei lubata: inimesi, kes sõjariistu kan-
nawad, peale nende, kellel seaduse järele õigus on sõjariistu kanda,
tegelises sõjawäes olewaid alamaid sõjawäe-teenijaid, alamates ja kesk-
õppeasutustes olewaid õpilasi ja üleüldise alaealisi.

6. Korra järele koosolekul ja selle järele, et koosolek oma asjast
mitte kõrwale ei kalduks, walwawad koosoleku toimepanijad. Nende
kohuste täitmiseks wõiwad need toimepanijad oma seast ühte ehk mitut
korrapidajat walida, millest enne koosoleku awamist kohalisele politsei-
ülemale (§ 1) ehk ametnikule, kes koosolekule on saadetud (§ 8),
teada antud peab saama. Kui koosolek omale juhataja on walinud,
siis langewad tema peale ülemal tähendatud kohused korra järele wal-
wamise pärast.

7. See, kelle kohus koosoleku korra järele walwamine on (§ 6),
on kohustatud igasugused seadusewastalised ilmutused koosolekust osa-
wõtjate poolt eemale hoidma ning otskohe kohased abinduud tarwitu-
sele wõtma, et kord jalule saaks seadetud. Kui pärast kahekordset
meeldetuletust rahuline kord jalule ei saa seadetud, on koosoleku korra
järele walwaja kohustatud koosoleku lõpetama: 1) kui koosolek filma-
paistwalt oma arupidamise asjast eemale kaldub; 2) kui koosolekul
niisugusid ütelsi awaldatakse, mis ühe osa elanikkude waenu teise
osa wastu ülesse õhutamawad; 3) kui koosolekul lubamata rahakorjan-
dust toime pannakse; 4) kui ilmstiks tuleb, et koosolekul niisugused mi-
mesed on, kellel koosolekuteft osawõtta luba ei ole, ning need inimesed
koosolekult ära ei lähe ehk neid koosolekult lahkuma ei sunnita;

5) kui koosoleku kord rikutud saab kas mäsfuliste hiiüete ehk teadaandmistele läbi, ehk süütegude ülistamise või heakskiitmistele läbi või jälle üleskihtumise läbi vägiwalla tarvitamiseks walitsuse wõimude wastu ehk nende sõnakuulmatusele ehk kuriteguliste üleskutsete ja wäljaannete laialilaotamise läbi, ja kui kõige selle tagajärjeks oli, et koosolek niisuguse iseloomu sai, mis awalisele korrale ja julgele olekule hädaohtlik on.

8. Kuberneril ehk kohalisel politsei-ülemal (§ 1) on õigus, koosolekul olemiseks, ametnikku määrata; siis antakse temale, oma enese waliku järele, koht selle poolt, kelle hooleks koosoleku korra järele walwamine on (§ 6). Kui ametnik, kes koosolekul olemiseks määratud on, seda nõuab, siis on koosoleku korra järele walwaja kohustatud temale nende nime, isanime ja perekonna-nime teada andma, kes arupidamisest osa wõtsiwad.

9. Kui niisugused juhtumised ilmsiks tulewad, mis § 7 tähendatud on, siis on ametnikul, kes koosolekule saadetud on, õigus nõuda koosoleku pidamist lõpetada. Kui koosoleku korra järele walwaja (§ 6) seda nõudmist ei täida, siis lõpetab nimetatud ametnik, pärast kahekordset meeldetuletust, koosoleku omal wõimul.

10. Koosoleku, mis ilma estalgse teadaandmiseta ehk keelu wastu kokku on tulnud, lõpetab politsei.

11. Pärast koosoleku lõpu kuulutamist peawad temast ojawõtjad laiali minema. Kui nad seda ei tee, saawad nad politsei abil laiali aetud.

12. Kaebtused ametnikkude korralduste ja tegewuste peale, milledest §§ 1, 3 ja 8—11 juttu on, tuuakse üleüldiselt maksma korra järele.

II. Kõiksuguseid koosolekuid riikliste, ühiskondliste ja majandusliste küsimuste harutamiseks lahtise taewa all lubada, nende määruste tähelpanekul, mis selle ukaasi I jäos ülesse on tähendatud, ainult jellel tingimisel, kui selleks kohaline kuberner ehk linnapealik iga kord ise luba on andnud.

III. Määrused, mis käesolewa ukaasi I jäos ära on tähendatud, ka nende seltside awalikkude koosolekute kohta maksma panna, mis ettemääratud korra järele asutatud on, kuid selle erandiga, et kui niisuguse seltsi koosoleku harutamise asi põhjuskirja poolt lubatud on, siis koosolek mitte selle määruse põhjal, mis selle seaduse § 3 ülesse on tähendatud, ära lõpetatud ei wõi saada.

IV. Kokkutulekute (съѣзды) lubamise õiguse, nende hulgas ka need kokkutulekud loetud, mida teatavate seisuste liikmed ehk ametite

pidajad toime panewad, kui nende kokkutulekute kokkukutsujate kord seaduse poolt ehk Kõigekõrgemalt kinnitatud põhjuskirja poolt ära määratud ei ole, Sifemiste asjade ministritele anda, kes tarwilistel korradel sellekohaste ministrite ja üksikute osade ülemwalitsejate nõusolemisel seda luba annab ning ühtlasi selle tingimisega, et kokkutulekute awaliste koosolekute kohta, kes riiklisi, seltskondlisi ehk majanduslisi küsimusi harutawad, need määrused tähele saaks pandud, mis selle ukaasi I jäos kindlaks on tehtud.

V. Selle ukaasi I jäos ülestähendatud määrusi kõiksuguste era-koosolekute kohta mitte tarwitusele wõtta, kuid selle erandiga, et neid määrusi niisuguste erakoosolekute kohta tarwitada, mis riikliste, seltskondliste ehk majandusliste küsimuste harutamiseks kokku on kutsunud ja millec kokkukutsumine ilma nimeta kutsesehtede abil ehk kuulutuste läbi ajakirjanduses sünnib.

VI. Wastutuslõ nende määruste rikkumise pärast, mis selle ukaasi I—V jäos ülesse on tähendatud, järgmistel alustel ära määrata:

1. Kui awalise koosoleku toimepanija, korrapidaja ehk juhataja, kelle kohus on koosolekul riikliste, seltskondliste ehk majandusliste küsimuste kohta, korra järele walwata, neid kohuseid mitte ei täida, mida määrused ülemaltähendatud küsimusi harutawate koosolekute kohta nende peale on pannud, saawad nuheldud, kui nad mitte mõne muu waljuma nuhtluse alla nende poolt tehtud süüiteo pärast ei lange: arestiga mitte rohkem kui kolme kuuni ehk rahatrahwiga mitte enam, kui kolmesaja rublani.

Selle nuhtluse alla langewad ka need, kes sõjariistus ülemal tähendatud koosolekule ilmuvad, kui neile seaduse poolt sõjariistade kandmine mitte lubatud ei ole.

2. Need, kes awalistest koosolekuteft riikliste, seltskondliste ehk majandusliste küsimuste kohta osa wõtawad ja selles süüdi on, et nad meelega nende koosolekute kohta maksuaid määrusi rikuwad, saawad nuheldud, kui nad mitte mõne muu waljuma nuhtluse alla nende poolt tehtud süüiteo pärast ei lange:

arestiga mitte rohkem, kui ühe kuuni ehk rahatrahwiga mitte enam, kui saja rublani.

VII. Kohuwasjad koosolekute kohta käiwate määruste (VI jägu) rikkumise pärast otjustamiseks rahukohunikkude kätte anda, nendes kohtades aga, kus maakonna-ülemate kohta käidaw seadus maksma on pandud — ringkonna-kohtu kreiji-liikmete otjustamiseks.

Senati otsus haigemajarahade asjas.

1903 aasta 12. märtsi seadus wabastas talukogukonnad nende liikmete wastastikuselt wastutuse kohuselt. Wiimastel aastatel tuli ette, et ametnikud sifemistes kubermangudes selle seaduse peale toetades Baltimaa linnade palweid haigemajarahade sifendõndmises enam ei täitnud. Kaebtused, mis selles asjas sisse anti, otjustasidwad kubermangu talurahwaasjade komisjonid waldade kasuks. 1906 aastal oli Liibawi linnawalitsus ühe niisuguse kubermangu-komisjoni otsuse wastu edasi kaebanud, kuid Senat jättis kaebtuse ilma tagajärjeta. Seda nähes jättis ka Usuppeni wallawalitsus Riia linna haigemajale kahe oma kogukonnaliikne haigemajarahade maksmata. Kui aga Kuuramaa kubermangu talurahwaasjade komisjon seletas, et wallawalitsus haigemajarahade ära peab maksma, andis wiimane kaebtuse Senatisse. Nüüd on Senatist järgmine otsus ja seletus tulnud: Tähelepannes, 1) et wastastikuse wastutuse kohuse äralõpetamine 1903. a. 12. märtsi seaduse läbi kogukondasid oma maksujõuetute liikmete haigemajakuludest weel mitte ei wabasta, 2) et wastutusekohuse äralõpetamine ainult sifemiste kubermangude kohta käib, kus see kohustus 19. weebruari 1861 a. seaduse läbi sisse oli seatud, 3) et Läänemere kubermangude kogukonnad oma waestelaste, alaealiste, töowõimetute ja haigete liikmete eest hoolitsemiseks 1866 aasta 11. juuni seaduse läbi kohustatud on ja see seadus ka sifetulekuhallikad: waestekasjade sifetulekud, kogukonna poolt sel otstarbel ostetud ehk renditud maatükid, magasiinikapitali kasud, heategewad korjandused püha-päewal enne Mihkli päewa ja toetused wallakasast — kätte näitab, millest need kulud tasuda tulewad, leiab Walitsew Senat palwe, Usuppeni kogukonda oma maksujõuetute liikmete Marie Oselskalei ja Anna Stinketi haigemajamaksust Riia linna haigemajale wabastada, põhjendamata olewat ja otjustas ukaasi läbi 26. webruarist 1909 a. nr. 1968 seda palwet tagasi lükata.

Seega on siis Senat seletanud, et Baltimaa kogukonnad oma maksuwõimetute liikmete haigemajarahasid maksma peawad. („Wirul“).

Toim. täh. Ehk küll Senat selles asjas otsuse otsekohe waldade wastu on teinud, siiski ei wõiks see seletus weel mitte lõpu-otfuslik olla. Oleks ka ränk ära seletada, mikspärast wallad kohustatud oleks niisugusid maksusid kandma, millede määramise kohta nad

omalt poolt mingit mõju avaldada ei võdi ega sellest määramisest ülepea osa ei võta. Haigemajaraha määrab haigemaja ise ja võtab haige oma ravitsenisele, ilma et wald sellest midagi teakski ja saab sellest alles siis teada, kui talle haigemaja arwe kätte saadetakse — see olukord ei ole igatahes küllalt mitte põhjendatud, waatamata et Senat ülemaltoodud seletuse on andnud. Loodame selle asja juurde tulevikus weel kord tagasi tulla.

Rahvuswaheline weksliõigus.

Wiimastel ajal on rahvuswahelises õiguses mitmed nähtused ilm-
sile tulnud, mida wanematel aegadel mitte märgata ei olnud. Kuna
üleüldiselt waadates iga rahwa õigusline elu enam-wähem iseseiswalt
edeneb ning iga rahwas oma õiguslise elu poolest teistest rahwastest
kaugelt lahku läheb, on wiimastel ajal nii mitmed rahvuswahelised
õiguslised nähtused elule tekkinud, milledes suurt sarnadust märgata
on. Iseäranis palju ühetaolisi põhjused on rahwaste kaubanduse
õiguses leida, mis sellest selgub, et kaubandus uue ajal
üle terve ilma oma tegewuse laiati laotab. Kuid üheski teises õiguse-
osas ei ole sarnadus nii suur, kui weksli-õiguses ning on maa-
sid ja riiksid, kes weksliõiguse oma naabri-riikidelt pea sõna-sõnalt
ära on laenanud. Muidugi edendab sarnane õigusline ühesarnadus
rahvuswahelist kaubanduse liikumist väga jõudsalt, nii et juba mõne
aastakümne eest küsimust harutama hakati, kas ei oleks mitte võimalik
üleilmist rahvuswahelist weksli-õigust luua, mis
rahvuswahelist weksli-talitust ütle mata suurel määral kergitaks ja mis
selles talituses riisamuti kasulik oleks, kui seda meetri-süsteem ruumi
mõetmises on saanud.

Rahvuswahelise weksliõiguse loomiseks hakatakse sellepärast ikka
tähtsimaid sammu-
sid tegema. Nii saatis Hollandi riigivalitsus, Saksa-
maa ja Itaalia nõuusolemisel, kõikidele riikidele, kes Haagi rahukon-
ferentsist osa võtawad, ringkirja, milles ettepanek tehti rahvuswabe-
list konferentsi sügisel 1909 a. kokku kutsuda, et küsimust harutada,
kudas üleüldise rahvuswahelise weksliõiguse sisseseadmisest võimalikuks
teha.

Selle küsimuse kohta pidas hiljuti Dr. F. Meyer Berliini kaup-
meeste ühisuses tähelepanemise wäärilise kõne, mis kuulajate poolt

sooja vastukõla leidis. Kõneleja juhtis kuulajate tähelepanemist selle peale, et uuemal ajal üleilmilise rahvusvahelise weksliseaduse mõte ikka rohkem poolehoidjaid hakkab leidma, mis nähtus ennast osalt sellega seletada lasseb, et üleüldine õigusetundmine jõudsalt edeneb ja et teiselt poolt ka kaubandusline läbikäimine rahwaste ja riikide wahel tungimvalt ühist weksliseadust nõuab. Riikide weksliseadused lähewad ikka enam ühesarnasemaks, nii et juba praegu küllalt põhjust on, et üleilmilise weksliseaduse loomisele praktiliselt alust panema hakata. Weksliseadused lähewad nüüd ainult mõnes kõrwalises küsimuses teineteisest lahku, nii et nende ühteliitmine takistust ei teeks, kuna juurem takistus wast mitmesugustes kohtupidamise-seadustes oleks. Kõik nimetatud takistused oleksiwad aga kerged ära wõita, kui asjale tõsiselt külge hakataks: selle juures oleksiwad ainult mõned tingimised tarwilised, nimelt riigivalitsuste hea tahtmine, wastutulelik järelandmine tähtsamates küsimustes, wabad waated oma riigi weksliseaduse iseäralduste peale ning hoidmine üleliigse formalismuse eest. Muudugi peaksiwad riigid kõik need küsimused enne konferentsi läbi harutama — tublide asjatundjate õigusteadlaste ja kaubanduse asemikkude kaasawitamisel, et selle läbi tarwiline materjal konferentsi jaoks saaks muretsetud.

4. märtsi 1906 a. ukaas ajutisest määrusest koosolekute kohta.

Meie Nimelise Ukaasi läbi, mis 12. oktoobril minewal aastal Walitsewale Senatile antud sai, saiwad kinnitatud ajutised määrused awaliste koosolekute kohta, mis riikliste, seltskondliste ehk majandusliste küsimuste arutamiseks toime pandakse.

Pärast seda arwamine tarwiliseks seniks, kui üleüldine koosolekute kohta käidaw seadus uuendatud korra järele maksuma saab pandud, nende koosolekute kohta ajutised määrused wälja anda ning käskmise Ministrite Üduukogu selle asja kohta käidawat seaduse-projekti Riiginõukogule läbi-waatamiseks ette panna.

Nüüd kui Meie Riiginõukogus awaldatud arwamisi läbi oleme waadanud, käskime:

I. Koosolekuid, mida awalikkudeks ei loeta, lubada wabalt toime panna ilma teadaandmiseta ja ilma lubaküsimata walitsuse asemikkude käest.

II. Aualisteks koosolekuteks niifuguseid lugeda, millest inimesed määradata arwul oja wõtta wõiwad, ehk kui ka see arw määratud oleks, kui nad aga isiklikelt koosoleku toimepanijatele tundmata on. Koosolekuid aga, millest ainult seaduslikul alusel töötawa seltsi wõi ühifuse liikmed oja wõtawad ja kus wõeraid inimesi mitte juures ei ole, aualisteks mitte lugeda. Koosolekuid, mis toime saawad pandud kas teatrises, kontserti ja wäljanäituste jaalides, ehk seltskondliste ja seisusliste asutuste majades ja ruumides, kui need kohad aualiste koosolekute tarbeks fisse on seadetud ehk kui neid selleks otstarbeks wälja üüritakse, saawad aualisteks tunnistatud.

III. Aualiste koosolekute kohta järgmised määrused maksma panna:

1) Ruumides, mis õpeasutuste jäoks määratud on, wõiwad ainult niifugused aualised koosolekud toime pandud saada, mis õpetlilt laadi kannawad, ehk niifugused, mis õpeasutuste kohta käiwate põhjuskirjade läbi ehk ka isëäraliste määruste läbi lubatud on.

2) Kõikifugused aualisi koosolekuid lahtise taewa all pidada lubatakse, käesolewaid määrusi silmas pidades, ainult siis, kui selleks iga kord isefugune luba kubeneri ehk linnapealiku ehk ka kohalise politsei-ülemä poolt antud on.

3) Lubatud ei ole aualisi koosolekuid toime panna kinnistes ruumides ja poole wersta kangusel, lahtise taewa all aga kahe wersta kangusel Keiserliku Kõrguse tõsifest wiibimise-paigast ehk Riiginõuu kogu ja Riigivolikogu istumise kohtadest, kui need asutused istumisi peawad.

4) Aualisi koosolekuid ei wõi mitte toime panna wõeraste-majades, restoranides, aualistes söögimajades, trahterites ning kõikides teistes sarnastes ruumides.

5) Kes aualisi koosolekut toime tahab panna, peab sellest kirjaliku teadaandmise tegema kohalisele politsei-ülemale — linnapealikul, ülempolitseimeistrile ehk politseimeistrile ehk isprawnikule ehk tema kohasele walitsuse ametnikule — mitte hiljemalt, kui kolm päewa enne koosoleku awamist, aga kui koosoleku aega ja kohta awalikult teada anda tahetakse, siis mitte hiljemalt, kui kolm päewa enne seda teadaandmist. Kui koosolek seal kokku kutsutakse, kus politsei-ülem alalifelt mitte ei asu, siis peab teadaandmine fisse antud olema mitte hiljemalt, kui seitse päewa enne koosoleku awamist ehk enne tema aja ja kohta kuulutamist.

6) Teadaandmises peab selgesti tähendatud olema: koosoleku päew

tund, koht ja arupidamise asi, niisamuti ka koosoleku toimepanija või toimepanijate nimi, isanimi, perekonna-nimi ja elukoht. Kui koosolekul mõne seletuskirja, teadaandmise või kõne ettekandmine määratud on ja neid enne-teatud isik ette kandma saab, siis peab tema nimi, isanimi, perekonna-nimi ja tema elukoht ülesse tähendatud olema.

7) Avalised koosolekud, millede otstarbe või arupidamise asi kriminaal-seaduste ehk avaliku kombelise vastu käivad ehk kui nende toimepanemine avalisele rahule ja julgele olekule hädaohtlikud on, ehk kui neid koosolekuid seal toime panna soovitakse, kus avaliste koosolekute toimepanemine käesolevate määruste järele mitte lubatud ei ole, saavad politsei-ülemal poolt ära keelatud. Sellest keelamisest, kus juures tähendatud olgu, misjuures ülemal nimetatud põhjusel see keeld tehtud on, antakse teada koosoleku toimepanijatele üks päev enne seda, kui koosolekut avada mõteldi ehk kui temast avalisi teadaandmisi teha taheti; kui aga koosolekut waljaspool politsei-ülemal alalist wiibimise kohta kokku kutsuda taheti, siis kaks päewa enne seda.

8) Avalistest koosolekuteft oja wõtta ei ole luba: sõjariistu kandwatel isikutel peale nende, kellele seaduse poolt luba on antud sõjariistu kanda, alamates ja kesk-õpeasutustes olewatel õpilastel, kui neile selleks oma kooliülemuse poolt luba ei ole, ja lõpeks ülepea alaealistel.

9) Sõja ja mere-sõjawäe teenistuses olewad isikud käivad, avalistest koosolekuteft osawõtmise asjus, Kõigekõrgema käsukirja määruste alla, mis 16. detsembril 1905 a. antud on.

10) Kuberneril ehk kohalisel politsei-ülemal (§ 5) on õigus avalikul koosolekul olemiseks ametnikku määrata, kellele, tema oma soovijärele, koosoleku toimepanijad või korrapidajad (§ 11) koha peawad andma.

11) Korra järele walwamine avalisel koosolekul on koosoleku toimepanijate kohus. Toimepanijad wõiwad oma keskest ühte ehk mitut korrapidajat walida, kelle nimed enne koosoleku awamist kohalisele politsei-ülemale (§ 5) ehk koosolekul olemiseks määratud ametnikule (§ 10) teada antud peawad saama. Kui koosolek juhataja on walinud, siis langewad ülemal tähendatud kohused korra järele walwamises tema peale.

12) See, kelle peale korra järele walwamine avalisel koosolekul määratud on (§ 11), on kohustatud igasugused seadusewastalised ilmutused koosolekust osawõtjate poolt eemale hoidma ning otsekohe

kohased abinõund tarvitusele võtma, et kord jalule saaks seadetud. Kui pärast kahekordset meeldetuletust koosoleku kord mitte jalule ei saa seadetud, siis on korra järele walwaja kohustatud koosolekut lõpetama, ja nimelt: 1) kui koosolek filmapiiswalt oma arupidamise asjast kõrwale kaldub; 2) kui koosolekul niisuguseid ütelsi awaldatakse, mis ühe osa elanikkude waenu teise osa vastu ülesse õhutawad; 3) kui koosolekul lubamata rahakorjandusi toime pandakse; 4) kui ilmiks tuleb, et koosolekul niisugused inimesed on, kellel koosolekust osa wõtta luba ei ole, ning need inimesed koosolekult ära ei lähe ehk neid koosolekult lahkuma ei sunnita, ja 5) kui koosoleku kord rikutud saab kas mäsjuste huiete ehk teadaandmiste läbi, ehk süütegude ülistamise wõi heaskiitmise läbi wõi jälle üleskihutamise läbi wägivalda tarwitamiseks walitsuse-wõimude vastu ehk nende sõnakuulmatusele, ehk kuriteguliste üleskutsete ja wäljaannete laialilaotamise läbi ja kui kõige selle tagajärjeks oli, et koosolek niisuguse iseloomu sai, mis awalijele korrale ja julgele olekule hädaohtlik on.

13) Kui niisugused juhtumised ilmiks tulewad, mis § 12 tähendatud on, siis nõuab ametnik, kes koosolekule saadetud on (§ 10), koosoleku toimepanijatelt, korrapidajatelt ehk juhatajalt (§ 11) koosoleku lõpetamist. Kui tähendatud ametniku nõudmine mitte täidetud ei saa, siis lõpetab see ametnik, pärast kahekordset meeldetuletust, koosoleku omal wõimul.

14) Koosoleku, mis ilma efsialgse teadaandmiseta (§ 5), ilma nende määruste poolt nõuetawa lubata (§ 3) ehk keelu vastu (§ 7) toime on pandud, lõpetab politsei ära.

15) Kui koosoleku lõpetamine kuulutatud on, siis on temast osawõtjad kohustatud laiali minema. Kui nad seda ei täida, siis sunnitakse neid politsei-abinõundega lahkuma.

(Järgneb).

Moskwa kaubatarwitajate-ühisuste liidu (союзъ) põhjuskiri.

(Kinnitatud juulis 1898 a).

(Järg).

§ 12. Toimekonnal on kohuseks:

a) Liidu jookswaid asju juhtida, asemikkude kogu otsusi ja üksikute liiduosaliste ühisuste wolitust täita.

b) Uusi ühifusi liidu osalisteks tunnistada.

d) Kõiksugu waranduste ostmises, müümises, hoidmises ja kinnitamises, laenu wõtmises, lepingute ja kontraktide tegemises, ruumide üürimises ja muudes toimetustes, mis liitunud ühifuste tegewusepiiridesse käib, wahetalitajaks olla, ja kõiki neid talitusi ühifuste wolitusel ja kulul ka täita.

e) Ajalehe wõi kirja toimetamine, kui liit neid asutab ja kui asemikkude kogu nende toimetamise toimekonna kohuseks tunnistab.

g) Liidu nimel kõiki kohtuasju ajada.

h) Ruumide üürimine, kõikide teenijate palkamine ja ametist wabastamine ja kõigi arwete õiendamine, mis liidu asjaajamises tarwilikud on.

i) Üksikute ühifuste palvel nende arwete ja asjaajamise rewiderimine.

§ 13. Toimekonna liikmed ja juhataja saawad palga neist fissetuleku hallikatest, mis § 4 on tähendatud. Palga kõrguse määrajaks on asemikkude kogu.

b) A s e m i k k u d e k o g u.

§ 14. Asemikkude kogus on igal liitunud ühifusel kolm walitud asemikku. Iga ühifuse enese määrata jääb asemikkude walimisekord ja aeg. Asemikud walivad eneste hulgast iga koosoleku tarwis juhataja ja kirjatoimetaja. Asemikkude koosolekutest wõiwad ka liitunud ühifuste liikmed, kui seda aga ruumid wõimalikuks teewad, nõuandwa healedigusega osa wõtta; otsust teewad aga ainult asemikud.

§ 15. Asemikkude kogu wõimupiiridesse käib:

a) Toimekonna liikmete walimine (§ 9).

b) Liidu tegewuse eelkawa kinnitamine.

d) Rewisjoni komisjonide, kes liidu, kui ka üksikute ühifuste asjaajamist, wiimaste eneste palvel, peawad läbi waatama, walimine (§ 24).

T ä h e n d u s: Palub mõni ühifus oma asjaajamist liidu poolt läbi rewiderida, siis kannab ta ise kõik sellest tärkanud kulud.

e) Liidu aastaste eelarwete ja aruannete ning rewisjoni komisjonide ettepanekute kinnitamine.

g) Asta jooksul toimekonda kogunud raha ära jaotamine § 3, 4 ja 13 põhjal.

h) Toimekonna wõi tema üksikute liikmete walimine, ilma selle

peale vaatamata. kas nende uuestivalimise tähtaeg kätte on jõudnud või mitte. Viimasel korral sünnib toimekonna uuendamine kahe üksikule järgneval koosolekul, ja nii, et esimene koosolek kahekolmandiku (§ 19) healtaga uuestivalimise otsuseks teeb, kuna aga järgmine koosolek, kui ta eelmise otsuse selles asjas kinnitab, juba § 9 määratud korras valimisi toimetab.

i) Käesolewa põhjuskirja muutmise või täiendamise kohta käivate palvete avaldamine, kui ka selles asjas tuleb eelmises punktis (h) antud korra järel toimetada.

j) Ajakirja toimetaja või toimetuse nõuukogu valimine, kui see kohus toimekonna peale ei ole pandud.

k) Kõikide küsimuste kohta, mis liidu tegewuse eelkawasje (§ 2) käiwad, otsuse tegemine.

l) Liidu lõpetamise otsustamine (§ 27).

T ä h e n d u s. Afemikkude kogu otsused on kohustawad ainult liidu toimekonna kohta. Üksikud ühised käiwad niisuguste otsuste järel ainult neil juhusel, kui nad jeda enestele kasulikuks peawad.

§ 16. Peale eelmises § tähendatud küsimuste otsustamise võib afemikkude kogu ka mõne üksiku ühiseuga koostöötamist ära lõpetada, kui wiimane kangekaelselt niisugust teguwiiši awaldab, mis liidu eesmärgi wastu on sihitud.

T ä h e n d u s. Niisuguse ühise liitu tagasiwõtmine, kellega koostöötamine juba kord lõpetatud on, sünnib üleüldise korra järel (§ 6).

§ 17. Afemikkude kogu kutsub toimekond tarbekorral kokku, ja mitte harwemalt kui kord nelja kuu jooksul. Jga liitunud ühise nõudel on toimekond kohustatud kohe afemikkude kogu kokku kutsuma.

§ 18. Afemikkude kogu koosoleku aja ja paiga, niisama ka temal harutamise alla tulewate küsimiste kohta antakse igale üksikule ühisele vähemalt nädal aega enne kokkutuleku päewa teada. Afemikkude kogu võib ainult neid küsimusi otsustada, mis kutfekirjaga teada on antud; nende küsimuste otsustamiseks, mis afemikkude kogu ette on pandud, kuid mis mitte kutfekirjaga ei ole teada antud, kutsutakse afemikkude kogu mitte warem, kui nädala pärast uuesti kokku.

T ä h e n d u s 1. Koosoleku päewa, koha ja harutamisele tulewate küsimuste üle antakse aegsalt Moskwa ülem-politseimeistrile teada.

T ä h e n d u s 2. Afemikkude kogu võib ainult neid küsimusi harutamise alla wõtta, mis liidu põhjuskirjas tähendatud tegewuse pii-ridesse käiwad ja millest Moskwa; ülempolitseimeistrile teada on antud.

§ 19. Afemikkude kogu on otsuse-wõimuline, kui temast wä- hemalt kahekolmandiku liitunud ühijuste asemikud osa wõtawad. Sental asuwad ühijused wõiwad päewakorda wõetud küsimuste kohta ka kirjalikult oma arwamisi asemikkude kogule saata; niisugusel kor- ral arwatakse märgukirja saatnud ühijus asemikkude kogust osawõtjate hulka.

§ 20. Kui asemikkude kogu osawõtmise puudusel pidamata peab jääma, siis kutsutakse endise päewakorra otsustamiseks asemik- kude kogu uuesti kokku, ja ta arwatakse otsusewõimuliseks selle peale waatamata, kui palju asemikka temast osa wõtawad; selle peale juhi- takse niisugusel korral kutsukirja kaudu ühijuste tähelepanekut.

§ 21. Otsused tehakse lihtsa healtenamusega, ainult siis nõu- takse $\frac{2}{3}$ enamust, kui mõne ühijusega koostõotamise lõpetamise küsi- mus või § 15 punktide e, h, i ja l alla käiwad juhused otsus- tada on.

§ 22. Afemikkude kogu poolt heaks arwatud põhjuskirja muut- mise ja täiendamise eelõnuud antakse makswa korra nõuete täitmiseks walitjusele kinnitada.

§ 23. Afemikkude kogu poolt heaks kiidetud liidu tegewuse aruande teifend saadetakse Moskwa ülempolitseimeistri kaudu sifemiste asjade ministeriumi majanduslisele departemangule, niisama tuleb sinna ka liidu põhjuskiri trükitult 15 eksemplaris saata.

§ 24. Liidu aruande ja tema kasja rewiderimine on selleks asemikkude kogu poolt walitud komisjonil ülesandeks: rewisjoni ko- misjoni liikmeteks ei või toimekonna liikmed ja nende asetäitjad olla. Rewisjoni komisjoni liikmete arv ja nende ameti kestwuse määrab asemikkude kogu.

§ 25. Toimekonna liikmete ja nende asetäitjate ning rewisjoni komisjoni liikmete kohuste ja asjaajamise kohta antakse täielikumaid juhatusi kodukorras, mis asemikkude kogu kinnitab.

§ 26. Liidu asjaajamise rewiderimist võib ka Moskwa ülempo- litseimeister oma algatusel lasta toimetada, kui ta seda nende teadete

põhjal, mis liidu korratustest või põhjuskirja rikkumistest tema kõrvu on ulatanud, seda tarvilikuks peab.

§ 27. Liidu kehtvuse kohta ei ole mingisugust tähtaega määratud. Kui mingisugustel põhjustel tarvilik leitakse olewat liitu lõpetada, siis lõpetatakse tema tegewus asemikkude kogu otsuse järel, mis põhjuskirja §§ 19, 20 ja 21 järel kahel üksteisele järgneval koosolekul on tehtud, kui aga enne teise koosoleku otsuse tegemist lõpetamise põhjused kõrwale ei ole toimetatud.

(Lõpu paragrahvid käiwad liidu walitsuse poolt lõpetamise kohta endiste seaduste järel, mis aga nüüd tähtsusetu on, sest et selles asjas uus kord maksab).

—xy.

Teated kodumaalt.

Senati otsus talumaa tükeldatawuse kohta.

„Latwija“ teatab järgmisest kohtuprotsessist: 1886 a. oli Segewoldis keegi taluperemees oma kohast $\frac{1}{2}$ wakamaa osa maad wallale koolimaja krundiks müünud. Pärastine omanik ei tunnistanud seda müümist mitte makswaks, sest et Liwimaa talur.-sead. §§ 114 ja 223 põhjal vähem $\frac{1}{8}$ atra talumaad müüa ei tohi. Nüüd on aga Senat seletanud, et niisugune kitsendus ainult siis maksew on, kui talumaad kellelegi eraisikule müüdakse, mitte aga siis, kui maa ühiskonna omaduseks läheb.

Wallamakside asjas on Senat, nagu ajalehed teatavad, ühe Kuuramaa walla maksumaksja kaebtuse peale seletanud, et wallaliige, kuigi ta wäljaspool walda elab, ka niisuguste wallaasutuste ülespidamiseks minewate maksude kandmisest osa peab wõtma, millest wäljaspool walda elutsewad wallaliikmed mitte kasu ei saa.

Regu'atiwi maksud. Kiriku regulatiwid maksude asjus on Liwimaa kubermangu walitsus ühe otsuse teinud, millel põhjusmõttelik tähtsus on. Nimelt on otsustatud, et Kokenhuseni kihelkonnal mõõdaläinud mäsuaaja eest, kus kirik kinni oli pandud ja õpetaja ära läinud, wiimasele mitte seaduses määratud wilja maksta waja ei ole. Weel otsustati, nagu „Düna Zeitg.“ teatab, et regulatiwis määratud wilja tuleb mõõdu, aga mitte kaalu järele maksta („Postim.“).

Wastutaw toimetaja: **H. Einer.**

Wäljaandjad: **H. Einer ja M. Jaakson.**